

KANNAËDIG Imbourc'h

Kelaouenn *Emglev An Tiegezhioù* niv. 103 Here - Du - Kerzu 2017 Priz : 3€

Kaezar ne oa ket andoueour

Abae beziadelezh¹ pouezusozh-pouezusañ an Islam e Bro-C'hall hag e arc'hadurioù niverusoc'h-niverusañ evit d'ar Vuslimiz gellout bevañ hervez pennaennoù o relijion evel en o bro-orin - halal, burka, burkini, berzioù bouedel, dezvad ar vaouez -, ez eo bet kevenebet outo al laikelezh republikan, a ra un disparti etre ar Stad hag ar relijionoù, ar pezh ne vez ket graet gant ar Charia muslimat. War-lerc'h an dra-se ez eus bet anv eus an aters-mañ : “Daoust ha kembezadus² eo an Islam gant ar Republik c'hall?”, hag o vezañ ma n'eus politiker ebet en deus lennet ar C'horan hag an haditoù evit anavezout gwir natur an Islam, e oa bet respontet Ya!, rak mouezhioù ar Vuslimiz a oa da rastellat, ar pezh a ziskouez e c'heller lakaat al laikelezh dindan ar boezell, pa vez lazoù ‘zo er c’hoari ! Hogen, daoust da se e chom ur gudenn a-ispilh : dallentez ar begennoù gall hag europat dirak begozh gwirion an Islam.

Daoust ma vez atav ar Republik c'hall ken tagus e-keñver an Iliz katolik pa vez anv eus laikelezh, ez eo an Iliz hag ar Gatoliged dre vras leun a zamant e keñver ar Republik c'hall ha darev bepred da emblegañ dirazi. Er c'heñver-se e kavan un tammig iskis an haeradenn a glever bremañ mui-ouzh-mui gant ar Gristenion a lavar ez eo bet ijinet al laikelezh gant Jezuz, ha displeget en Aviel gant “An truaj dleet da Gaezar” (Mazhev 22, 15-21). Goulenn a reas ar Farizianed ouzh Jezuz : “Aotre a zo, pe n'eus ket, da baeañ an truaj da Gaezar ?” Jezus a respontas dezho : “Diskouezit din moneiz an truaj”. Hag e rojont dezhañ un diner. Eñv neuze da lavarout dezho : “Skeudenn piv eo houmañ hag enskivadur piv?”, “Reoù Kaezar”, emezo. Eñv neuze da respont dezho

: “Rentit enta da Gaezar ar pezh a zo da Gaezar, ha da Zoue ar pezh a zo da Zoue”.

Gwelet evel-se e c'hellfe ar Gatoliged krediñ e vefe Kaezar, pimpatrom ar penn-stad laikour a vremañ. Disteurel a rafe Kaezar pep tra, pep gwarez, a zeufe eus ar relijion evit mad ar Stadoù, hogen diwir penna-da-benn eo an haeradenn-mañ avat. Holl bobloù an Henamzer a azeule doueou, a c'houlenne gwarez ha berzh diganto, hag ar Romaned ne oant ket disheñvel diouzh ar re all er c'heñver-se. Anavezet eo o doueou : *Jupiter, Meurzh, Sadorn, Bakus, Pluto, Vulkan, Herkulos, Merkur, Neptun, Venus, Diana, Juno, Minerva...* Doueou pagan e oant evel-just, met diskouez a reont memestra e oa liammet holl bobloù an henamzer ouzh an doueelezh. Kinniget e veze aberzhioù dezho evit kaout diganto madelezhioù, kolezioù³ : an trec'h war an enebourion, ar berzh evit un embregadenn, ar

berzh er c'henwerzh, ar berzh evit an tiegezh... Heñvel e oa evit ar C'hresianed o doa tost an hevelep doueou, met gant anvioù disheñvel. Mars eo bet heskined ar Gristenion gant ar galloud roman ez eo dreist-holl dre ma ne felle ket dezho azeuliñ an doueou roman hag ober aberzhioù dezho, evel-se e oant merzet evel enebourion da Roma. Gant ar Gelted kozh e oa ivez un toullad doueou : *Toutatis/Teutates, Taranis, Ezus, Lug, Sukellos, Kernunos, Epona, Belenos, Ogmios, Belisama, Maponos, Gobanon, Amaezhon...* ma vez adkavet lod gwiriziennoù o anvioù gant gerioù brezhonek hiziv evel : *tud, taran, ebeul, beli, mabon, gov, amaezh*. E kravez ar Gelted en doa an drouiz un dezvad⁴ hollbouezus, ne c'houarne ket, met gwarant e oa eus

¹ Beziadelezh : *présence*.

² Kembezadus : *compatible*.

³ Kolezioù : *faveurs*.

⁴ Dezvad : *statut juridique*.

an doare ma veze douget bri da lezenn “an touta” (ar meuriad) gant ar roue. En danevell *Táin Bó Cúailnge* (skrapadeg saout Cúailnge), e vez devoudet marv un dileuriad en doa komzet hep aotre, gant an drouiz *Cathbad*, rak den ebet ne gomz a-raok ar roue, hogen ar roue ne gomz ket a-raok e zrouiz. Gwelout a reer gant dezvad an drouiz he doa an doueelezh he flas e-kichen aotrouniezh ar roue, ha zoken e oa gourfouezus⁵ he roll. Setu perak ez eo diboell soñjal en dije Jezuz, gant e gomzoù : “*Rentit da Gaezar ar pezh a zo da Gaezar, ha da Zoue ar pezh a zo da Zoue*”, prientet ur gennad e krouadelezh an Aotrou, e-lec’h n’en defe galloud ebet, ul lec’h a vefe lezet d’e enebour “Satanaz”, pep galloud evit distruj oberenn e grouadelezh. Komzoù ar Pab Pius XII, d’ar 14 a viz Gouhere 1954, a yae en enep krenn d’an dra-se : “*Tud a c’houarnamant sammet gant atebegezhioù⁶ pounner, aozadurioù prevez karget a lazioù ec’hon ha strollek, keodedourion traken sorbet da servij mad an holl : deoc’h holl eo e vez kaset gouzav ar salmour : “Mar ne vez ket adeiladet an ti gant an Aotrou, en aner e labour ar saverion ; mar ne vez ket gwarezet ar geoded gant an Aotrou, en aner e labour ar gedour”* (Salm 126, 1).

Ar Pab Benead XVI en e brezegenn da geñver an oferenn evit an Avielidigezh Nevez en iliz-veur ar Vatikan, d’ar Sul 16 a viz Here 2011, en doa lavaret a-zivout an arrouden-se eus an Aviel : “*Paeet e tle bezañ an tell da Gaezar, rak ar skeudenn war ar pezh moneiz a zo e hini ; met an den, pep den, a zoug ennañ ur skeudenn all, hini Doue, dezhañ eo enta, ha dezhañ hepken, e tle pep hini e hanvoudelezh⁷ e-unan. Tadoù an Iliz, en abeg ma ra Jezuz dave da skeudenn an Impalaer skoet war pezh moneiz an tell, o deus deveizet⁸ an arrouden-mañ diouzh goulou ar meizad penndalc’hel eus an den skeudenn Doue, endalc’het e pennad kentañ Levr ar Geneliezh. Skrivet en deus un aozour dizanv : “N’eo ket skeudenn Doue skoet war an aour, hogen war Maben. An aour eo moneiz Kaezar, an denelezh eo hini Doue... Ro enta da binvidigezh danvezel da Gaezar, hogen da Zoue mir diantegezh unel da goustiañs e-lec’h ez arvestez Doue... E gwirionez, en deus darvennet⁹ Kaezar e vije diskouezet e skeudenn war bep pezh moneiz, hogen Doue en deus dibabet an den, en deus krouet, evit disteurel e c’hloar”* (Dizanv, Oberenn diglok war Sant Mazhev, homelienn 42). [...] Ha Benead XVI a gloze e brezegenn evel-se : “Bez’ ez eus un endalc’had deniel pinvidik gant lavar-mañ Jezuz, ha ne c’hell ket bezañ strishaet d’e zamani politikel nemetañ. Ne c’hell ket an Iliz enta en em vevennañ da zegas da soñj d’ar re all an diforc’h reizh a zo etre

amgant¹⁰ aotrouniezh Kaezar hag hini Doue, etre an damani politikel hag an damani relijiel. Kefridi an Iliz, evel hini ar C’hris, a zo peurgetket komz eus Doue, da zegas da gown e c’hourbeliegezh¹¹, da zegas da soñj d’an holl, dreist-holl d’ar Gristenion o deus dianket o hennadelezh, gwir Doue war ar pezh a zo piaouet gantañ, da lavarout eo, hor buhez”.

Gant prezegenn Benead XVI e welomp un displegadenn sklaer ha reizh eus komzoù Jezuz a-zivout moneiz Kaezar hag hini Doue, pell a-walc’h diouzh displegadenn ar Gatoliked hiziv, dedalvezet d’al laikelezh c’hall. N’eo bet krouet ar ger gallek “*laïcité*” nemet e 1871, hervez “*Larousse étymologique de la langue française*” a zo ganin, da lavarout eo e klot tost da vat gant an oadvezh ma oa Jules Ferry ha Ferdinand Buisson o prientañ ar Skol Laik ha da c’houde testenn al lezenn disrannañ etre an Iliz hag ar Stad e 1905.

Al Lezenn 1905 ne oa ket neptuek

Hervez al lezenn c’hall-se, 9 Kerzu 1905, en he fennad 2, “*Ne vez kedanavezet¹², gopret pe skorennet¹³ gouloc’h¹⁴ ebet gant ar Republik*”. Gouzout a reomp ez eo pilpous al lezenn-se rak tonket e oa dreist pep tra da stourm ouzh ar Gatoligiezh hag hen gwelout a reer hiziv gant an doare ma vez danzeet¹⁵ ar Gristenion gant ar Republik c’hall e-keñver ar Vuslimiz : e-lec’h ober dezho plegañ a-zivout o fedennoù er straedoù, o gwiskamantoù islamek, o c’hig halal..., e kav gwelloc’h tagañ ar Gristenion, a-zivout kroazioù ha krevier Nedeleg. Pal ar skol laik a oa ober eus pep bugel ur republikan bihan mat dre an deskadurezh keodedel e-lec’h an deskadurezh relijiel a oa a-raok, ha gant Lezenn 1905 ober d’ar Gristenion steuziañ diwar an dachenn evit lezel ar plas a-bezh d’ur relijion nevez, al laikelezh, rak ur relijion eo evel ma-z eo bet displeget, sklaer-tre, gant Vincent Peillon, bet Maodiern an Deskadurezh-Stad etre 2012 ha 2014, hag a gaver krennet en e frazenn vrudet : “*Ret eo diframmañ ar skoliad diouzh e holl savelegouriezhioù¹⁶ tiegezhel, kenelel, sokial, kefredel*”, da c’houglevout : “*Evit gellout e stummañ diouzh hor mennozhioù*”. Ne ouzon ket ha frankvasoned e oa Ferdinand Buisson (ur protestant e oa) ha Jules Ferry, hogen ober a raent rik raklun ar Frankvasonerezh a oa bet ivez a-dreñv d’an Dispac’h gall : ober un denelezh nevez enebet ouzh ar bed kozh embleget da Zoue, ha piv a zo kentañ enebour da Zoue mar n’eo ket Lukifer, Satanaz.

⁵ Gourfouezus : *prépondérant*.

⁶ Atebegezhioù : *des responsabilités*.

⁷ Hanvoudelezh : *existence*.

⁸ Deveizet : *interprété*.

⁹ Darvennet : *exigé*.

¹⁰ Amgant : *sphère*

¹¹ Gourbeliegezh : *souveraineté*.

¹² Kedanavezet : *reconnu*.

¹³ Skorennañ : *subventionner*.

¹⁴ Gouloc’h : *culte*.

¹⁵ Danzeet : *traité*.

¹⁶ Savelegouriezh : *déterminisme*.

Gouzout a reomp bremañ gant frankvasoned kanttroet kristen ez eo lukiferian ar Frankvasonerezh¹⁷, da skouer Serge Abad-Gallardo en deus skrivet al levr : “*Je servais Lucifer sans la savoir*”, Téqui 2014. Ouzhpenn al levr e kaver ur video war ar genrouedad gant Armel Joubert des Ouches oc’h atersñ Serge Abad-Gallardo. Skrivet eo bet raklavar e levr gant Maurice Caillet, ur frankvason all kanttroet, en deus skrivet meur a levr war ar Frankvasonerezh hag e gantroidigezh, en o zouez “*J’étais franc-maçon*”, Salvador 2009, e-lec’h e tiskouez ivez pal lukiferian ar Frankvasonerezh. Kalz koshoc’h ez eo testeni Diana Vaughan, belegez veur ar bPalladouriezh (frankvasonerezh uhel), bet desavet ez-vihan er relijion lukiferian gant he zud. Kanttroet eo bet d’ar Gatoligiezh ha deuet eo da vezañ leanez. En he envorennoù “*Mémoires d’une ex-palladiste*”, embannet e 1895, e kadarna an dalc’h lukiferian war ar Frankvasonerezh ; adembannet eo bet hec’h eñvorennoù e Breizh gant Editions Delacroix. Ken splann all eo bet testeni ar frankvason italian, Domenico Margiotta, enseller bras d’an 32vet derez eus ar Frankvasonerezh, distroet d’ar Gatoligiezh, hag a ya en hevelep ster gant e levr : “*Le Palladisme, culte de Satan-Lucifer dans les Triangles maçonniques*”, embannet ivez e 1895, hag adembannet gant “*Editions Baruel*” hag a c’heller pellgargañ er stumm PDF war ar genrouedad.

Kement-mañ am degas da baotred al “*Libre pensée*” a zo o vanifestiñ e Ploermael evit ma vefe lamet ar groaz a-us da zelwenn Yann-Baol II, staliet war an damani kevredik¹⁸. Evel kein ha roched emañ al “*Libre Pensée*” gant ar Frankvasonerezh, rak askoret eo dreist-holl diwar diorreadurioù an Dispac’h gall, hag o droukklemmoù a denn d’an hevelep re. E gobidell kroaz Ploermael ez eus un dra he deus skoet va spered : n’eo ket delwenn ar Pab a zirenk anezho, hogen ar groaz hepken. Gwelout a reomp ez eo ar groaz kristen un argel¹⁹ kreñv evit hec’h enebourion ha neuze emañ da ziskar. Etre ar Vuslimiz a dorr ar c’hroazioù er beredoù kristen evel en hini Mers-el-Kebir en Aljeria, e-lec’h ez eo douaret ar voraerion lazhet gant ar Saozon e miz Gouhere 1940, hag o bugale a nac’h implij ar sin “+” er jedoniezh er skol, pe ar re a fell dezho e vefe lamet “Kroaz Ruz” ar saveteerion, betek teir Femen o vanifestiñ war al leurenn St Pêr er Vatikan, d’an 10 a viz Du, ur c’hrusifiks gant pep hini, lakaet etre o feskennoù ha skrivet war o c’hein noazh ar gerioù hudur e saozneg : “*Keep it inside*”. N’eus nemet dibab ! Gant

¹⁷ D’an nebutañ en e gele’hioù uhelañ ; d’an egingredour (néophite) a c’houlenn bezañ degemeret ne vez ket diskuliet se, ha zoken e vez graet dave da « Adeiladour meur an hollved » a vefe sañset bezañ Doue, hogen evit ar frankvasoned kanttroet e vefe Lukifer e gwirionez.

¹⁸ Kevredik : *public*.

¹⁹ Argel : *symbole*.

lezennoù 1905 ez eo aotreet lakaat kroazioù war ar savadurioù relijiel nemetken hag er beredoù. Kroazioù all a vez degemeret gant ar Republik C’hall koulskoude : kroazioù eo un toullad medalennoù a vez roet gant ar Stad evit trugarekaat tudennoù dellezek, evel ar vilourion. Evit enorin ar Jeneral De Gaulle ez eo savet ur mell kroaz Lorenne e Colombey-an-Div-Iliz. Ha ne gomzan ket eus an toullad kumunioù anvet *Croix pe La Croix* + anv un den pe un dra. Iskis n’eo ket bet merzet se c’hoazh gant al “*Libre Pensée*”.

Pa voe gouezet e roe urzh ar C’huzul-Stad gall da lemel ar groaz e Ploermael e-benn c’hwec’h miz, e voe kavet “*kerreizh*” (modérée) an divizadenn gant eskopti Gwened, ar pezh a zisplijas un tammig da veur a Gatolig. Evit aozañ an traoù en deus an Aotrou’n Eskob Centène, respontet da zazaters ar sizhunieg “*Famille Chrétienne*”. E keñver lezenn 1905 e lavar ez eo reizh ar varnadenn, met evidon, o vezañ ma-z eo pep tra er-maez lezenn e Breizh abaoe an Dispac’h gall, e c’heller arzaelañ²⁰ divizadenn ar C’huzul-Stad gall. Degas a ra da soñj, gant gwir abeg, ez eo ar Gristeniezh parzh kevanek eus hon hennadelezh europat, daoust ma vez distaolet gant tud al “*Libre Pensée*”. “Diner Kaezar” a zeu da soñj evel-just pa lavar : “*Diazezet eo al laikelezh war an diforc’h etre ar galloud politikel hag ar galloud relijiel, da lavarout eo ur bennaenn lakaet gant an Aviel*²¹”. Un tammig mousgoapaus²² eo ar frazenn da heul : *Mar n’en dije ket diskleriet ar C’hrist e oa ret rentañ da Zoue ar pezh a oa da Zoue ha da Gaezar ar pezh a oa da Gaezar, ne vefe ket aze an eneberion da zelwenn Yann-Baol II...* En enep ez eo un tammig forc’hellek e gomzoù pa lavar ez eo bet merzheriet miliadoù a Gristenion gentañ evit haeriñ ar bennaenn a ziforc’h a verk al laikelezh. Nac’h a raent kedanavezout doueadur an impalaer ha kinnig aberzhioù da zoueoù Roma eveljust, met se a oa evit doujañ da c’hourc’hemenn kentañ an dekalog : “*Un Doue hepken a azeuli ha dreist pep tra-holl a gari*”. Pennaenn a laikelezh ebet e kement-mañ.

Emgann ar Pont Milvius

Diwezhatoc’h, er pevare kantved, da zerc’hent emgann ar Pont Milvius (312), en devoa bet an impalaer Kustentin (hervez ur c’henevezour²³ kristen), ur weladenn a-berzh Doue a c’hourc’hemenne dezhañ lakaat monogramm ar C’hrist, ar “*Chi Rho*” (X+P) war skoedoù e soudarded ha war e “*labarum*” (banniel an impalaer). O vezañ ma-z eas an trec’h gant

²⁰ Arzaelañ : *contester*.

²¹ An doare-se da zevezañ Aviel an diner da Gaezar evit displegañ al laikelezh a c’hellfe bezañ bloaziadet eus 1892, pa entuas ar Gatoliged c’hall d’ar Republik war c’houlenn ar Pab Leon XIII.

²² Mousgoapaus : *ironique*.

²³ Kenevezour : *apologiste*.

Kustentin, e veizas an impalaer e oa mat en em lakaat dindan gwarez Doue ar Gristenion hag a-benn neuze, e teuas ar Gristeniezh da vezañ relijion an Impalaeriezh. Gwech ebet n'em eus lennet, en ul levr bennak, e vije bet d'an ampoent Kristenion oc'h en em sevel a-enep divizadenn an impalaer, evit difenn un tebet pennaenn a laikelezh a vije bet embannet gwechall gozh gant Jezuz e Palestina. Diwezh an heskinadurioù enepkristen e voe hag an holl a veulas Doue hag an impalaer evit an dra-se. Hag Europa a-bezh, a vevas e-pad 1400 vloaz dindan gwarez Doue ar Gristenion ha Kaezar hep re a arzaeladur, betek

ma teuas Dispac'h mañsonek ha lukiferian 1789, da derriñ an urzh-se.

A-benn an diwezh, daoust ha ne vefe ket, gobidell an "diner de rentañ da Gaezar", da renkañ e-touez an "hen vennozhioù kristen deuet da vezañ foll" ma komze ar skrivagner saoz G. K. Chesterton, en e levr "Orthodoxie" (1908), rak betek an Dispac'h gall e oa an Iliz e kichen ar galloud politikel, neket evit gourc'hemenn, met evit bezañ kuzulierez ar rouaned, evel ma oa an drouized gwechall e-kichen ar rouaned kelt.

Donwal Gwenvenez

Tiegezhioù emsaverien a brientinien gristen o timeziñ etrezo e-pad an 20vet kantved

War-dro 2010, pa oan bet galvet gant Job Lec'hvien da vont d'e gaout e Logivi-Plaeranez p'edo o tilojañ diouzh e bresbital en doa roet din buan-ha-buan ul labour e stumm un teskad follennoù moulet diwar e urzhiataerez, bet graet diwar dielloù bet fiziet ennañ gant ur brientinez kozh a vro-Leon, an dimezell **Gwenn a Barcevaux**, ha bet divrazet gantañ, emezañ. Kalz e labourer an Aotrou Lec'hvien : d'ar mareoù-se en doa troet Katekiz an Iliz Katolik, Prosez Sant Erwan, Buhez Charlez Bleaz Dug Breizh, lizheroù a-berzh an Bibien, ha traoù all c'hoazh. Ne daolis ket evezh bras ouzh an teskad-se, a chomas da louediñ war astelloù dielloù Emglev an Tiegezhioù²⁴. E deroù miz Eost em boe ur bellgomzadenn am lakaas da deurel pled ouzh an dielloù-se : unan eus nized an dimezell-se en em c'houlenne petra 'oa istor e familh pa'z eo marv an holl dud er rummad a zo a-us dezhañ. Neuze e lakais va fri e-barzh.

Anv 'zo en dielloù-se eus **Odetta Chevillottez**, 1896-1971, ur skrivagnerez brezhonegerez dianav pe dost. Kentañ tra a ris neuze a voe sellout ouzh geriadur ar skrivagnerien Lukian Raoul : "*Sevel a reas un nebeut romantouigoù brezhonek evit ar yaouankiz, chomet diembann deomp da c'houzout*". Berrik e oa. Neuze e ris un enklask a restan amañ, diaoz ha diglok siwazh, dre ziouer a amzer da gas anezhi pelloc'h.

Ur c'hoar vihan da Emmanouel hag **Olier Chevillottez** e oa, hemañ-diwezhañ a oa bet o skrivañ brezhoneg ivez, ha dreist-holl oc'h ober politikerezh ha da ren Strollad Broadel Breizh zoken, gant **Olier Mordrel** e 1938-39 e-pad ezvezañs **Frañsez Debauvais** p'edo en toullbac'h. Bet e oa bet ivez rener **Bleun-Brug bro-Leon** e 1925. E maner Kerwazdoue Plougonvelen edo o chom, e-tal

bae an Traezh Hir hag aod Santez Anna, met ganet e oant o-daou e kastell Kergroadez Brelez, e-tal Lokourman-Leon. Ur mab beleg en doa bet Olier, nevez aet da Anaon, a anavezis un tammig dre ma lide an Oferenn latin dek vloaz 'zo c'hoazh d'an oferenn-bred e Sant Varzhin Brest : **Herve Chevillottez**. Ur mab all, Youenn, e rin anv anezhañ pelloc'h rak un iskis a wezenn-tiegezh eo hini ar Chevillottezed. Biruzenn an Emsav a zeuas ent-anat diouzh Olier Chevillottez, bet gloazet e-pad ar brezel-bras hag a reas e soñj deskiñ ar yezh war e wele-ospital, e 1916, ne oa nemet 26 bloaz.

Da gompren ervat an degouezhioù ez eo ret sevel d'an tad-kozh **Julien**, bet marc'hadour-paramantour e Brest, ha dimezet gant penn-hêrez **kastell Kergroadez Brelez, Valentina Mevel**, merc'h un noter. C'hwech bugel a voe ganet dezho, en o zouez Olier eta, Emmanouel a chomas e Kergroadez hag a vo anv anezhañ pelloc'h ganin, gant Odetta Chevillottez, ha Mari-Antonig.

Damdost diouzh Brelez, e parrez Plouzane, sko evelato ouzh kêr Lokourman-Leon, edo **Jehan de Parcevaux de Tronjoly** o chom e **maner Lann-Gongar**, kloareg-noter war e vicher. Pemp bugel en devoa. Jozef, ar mab henañ, a euredas Mari-Antonig merc'h kastell Kergroadez, hag Olier Chevillottez, deuet da Ijinour war ar gounezerezh-douar, a gemeras da bried merc'h maner Lann-Gongar, **Madalen a Barcevaux** !

Jozef a Barcevaux en devoe eizh bugel : d'un darn vras e rojont anvioù brezhonek-rik etre an daou vrezel. D'ar 15 a viz Mezheven 1958, e Karmel Brest, e-lec'h o devoa div c'hoar karmeziaded, (ivez, ur voereb-kozh hag ur geniterv !) e voe roet sakramant an Urzh da zaou anezho, **Jozef hag Herve a Barcevaux** (nevez aet da anaon o-daou e miz Here ha Kerzu 2015). O-daou e oant prest da gemer an armoù da zieubiñ Breizh e deroù an eil brezel-Bed hag e 1948 o devoa kemeret perzh e

²⁴ Traoù all a zo en dielloù a vefe da studiañ, brouilhed ur pezh c'hoari gant Ernest ar Barzhig da skouer.

bodadegoù Youenn Olier pa glasse adsevel ur strollad broadelour gant Avel an Trec'h hag Emsav Pobl Vreizh (EPV). Met, evel **Jakez Ducamp** e rankjont touiñ d'o superioled e tilezent an Emsav da vat evit bezañ kavet mat da vezañ beleget. Jozef a yelo da abati Timadeug hag Herve a voe belegeskopti e tolead Brest. Person Lambaol-Gwitalmeze e voe. E 1992 e eas war e leve da aluzener Servijerezed ar re Baour e Brest, un urzh obladezed stag ouzh Solesme, e-lec'h e oa aet va c'hoar henañ tre ennañ e 1988. War-dro "Mision Terezian" e rae ivez (oberenn an Tad Thévenin, "Itron Varia ar Veleien") a gemeris perzh e-barzh d'an ampoent hag a ro frouezh peogwir hon eus bet abaoe un hanter douzennad a veleien yaouank brezhonegerien a youl : burzhudus !

Diwar an eizh bugel e oa c'hoazh daou vab, unan a yeas da Bariz, egile, Erwan, a chomas da labourat an douar e atant Lann-Gongar, Kêr-ar-Vali. Unnek bugel en devoe, an holl gant anvioù brezhonek-rik. Mignon e oa d'am zad, evel-se eo e ris anaoudegezh gant an tiegezh souezhus-se. Siwazh e varvas Erwan kalz re abred diwar dretiñ dievezh e barkeier a genderc'hadoù kimiek. Div c'hoar all, dimezelled, en devoa, a veze e Maner Lann-Gongar war-lerc'h tremenvan o zud : Jenovefa ha Gwenn. Gwenn a anavezis mat a-walc'h, koumanantet e oa da Imbourc'h. Ur vroadelourez rik hag ur gristenez deol e oa. Daoust ma ne oa ket a leve bras ganti e dibenn he buhez em sikouras meur a dro da stankañ toull kef Oaled Sant Erwan Brest a veze meret neuze gant Emglev An Tiegezhioù. Hi eo eta he doa kaset d'an Aotrou Lec'hvien an dielloù a fizias-eñ neuze ennon dek vloaz war-lerc'h.

Daou lizher a adkavis kaset gant **Gwenn a Barcevaux** d'an Aotrou Lec'hvien e 1997 : "*Bez ez eus ganin un nebeut paperoù kozh skrivet gant an dorn, tost da gant vloaz marteze (...). Dudius 'm eus kavet "Flipennoù an dilost-hañv..." ha brezhoneg brav ouzhpenn ! Gant doujañs, Gwenn de Parcevaux*".

Evit gwir an hanter eus ar skridoù-se a oa bet moulllet endeo ha e oant bet skrivet gant **an Abad Kozaned**, a sine "*Gwennael*" e skridoù. "Enok Arden", un hir-tre a destenn rimet penn-da-benn ha troet diwar ar saozneg da skouer (bet moulllet e kaieroù Kenvreuriezh ar brezoneg) ha fablennoù heñvel-stumm gant re Paotr Treoure : brezhoneg leon rik ha lennegezh dinoaz ha saourus, se 'zo gwir.

Chom a ra en teskad-se tammou traou diechu hag ur romantig diembann : "**Galv ar ouenn**" eo e dalbenn, skrivet gant "Eodez", dinoaz ivez, ha yac'h zoken, savet da vezañ lennet gant bugale o kregiñ gant ar grennardiezh, a soñj din. Moarvat e vo moulllet dizale, daoust ma-z eo bet eilpennet an talvoudoù en deiz a hiziv : kaoz a zo er romantig-se eus karantez e stern ar Briedelezh, eus ar fealded ouzh e bried, ouzh

ar Vamm-vro, eus kiriegezh pep rummad an eil war-lerc'h egile da zerc'hel gant ar yezh, gant hon istor, gant ar feiz ivez evel-just, a zo deskrevet evel traoù prizius-dreist, ha sakr, en ur ger.

Da heul he breur Olier Chevillottez eta e oa troet, hep mar ebet **Eodez, da lavarout eo Odeta Chevillottez** (1896 – 1971), da vroadelourez. Edo o chom gant he zud ha war o lerc'h e kastell Kergroadez Brelez, tost da Lokournan-Leon ha ne zimezas ket. Bouzar-glev e oa, abaoe he yaouankiz.

Un nebeut skridoù dinoaz a gaver moulllet diwar he fluenn, pergen "*Miromp gwiskamantoù Breizh*" (Breiz Atao niv. 75 1929), "*Penaos ober Kig-ha-Fars, lipig e-barzh*" (Arvor 164 1944), hag ivez ur pennadig berr : "*Bretonez ha Parizian*" (Arvor 158 1944), a zanevell ur skouer eus dispriz Parizianed 'zo ouzh ar Vretoned. Er pennadig-se ez eus evel un heklev eus talbenn al levrig-mañ : dirak dispriz ur Parizian ouzh he c'hoar, "*ne voe ket pell e vervas gwad taer ar ouenn enni*" a skriv Eodez. Tu 'zo da soñjal, hep nemeur a brouenn, e voe skrivet ar romantig-mañ ganti er bloavezhiennoù-se, evit Ololê, Arvor, Feiz-ha-Breiz, pe c'hoazh Ar Vuhez Kristen. Uhelvennad "*Doue ha Breizh*" a intr ar pajennoù-mañ eta, met, gant darvoudoù al *Liberasion*, an holl gelaouennoù-se a yeas da get un tammig a-raok ar gevredigezh plouezet-kristen e Breizh-Izel, a voe diskaret-naet goude ar brezel, da heul ar pezh he dalc'he c'hoazh en he sav daoust d'an Dispac'h Gall ha d'an Araokaat kalvezel : ar feiz hag ar yezh.

Er romant-mañ ez int o-div buhezek, marteze dre ma-z eo Even ur gwaz a oar pegen diziouerus ez int. Danvez da brederiañ a ro ar romant-mañ eta, evit an neb a garo. Hadet abred e askre ar Vretoned vihan e soñje d'an Aotrou Perrot e vije tu marteze da harpañ ouzh an diskar-se a oa sur o vont d'en em gavout ma ne rajed netra. Alese e c'her-stur anavezet : "*En hor yaouankiz eo bet fiziet gant Doue amzer da zont hor Bro*".

Eodez, evel brientinien all eus he metoù a Vro-Leon d'ar mare-se, a glask gant al levrig-mañ degas he maenig d'an oberenn veur : kontrol da Bariz, Breizh a rank chom kristen, hag ar brezhoneg a rank harpañ ar gevredigezh kristen da zerc'hel ouzh lanv pistrius ar galleg. Ar ger "*gouenn*" el lennegezh vrezhoneg a zo da studiañ. Anjela Duval ha Youenn Gwernig da skouer o deus graet gantañ ivez. Gant aon da vezañ fallgompenet goude ar brezel he defe Eodez dilezet he dornskrid ? N'eus ket anv a ouennelouriezh amañ, tamm ebet, evel-just !

E-touez ar re gentañ enskrivet en Unvaniezh Speredel (1943) e voe. War ar poent-mañ ez eo deurus tudenn Eodez : goude an Aotrou Perrot ha kolladenn an emgann evit ur bobl vrezhon kristen ha brezhonek, e voe e-touez ar re gentañ o vont d'an dezerzh : da ezel eus ur vegenn a dud digenvez, a

venn derc'hel d'ar feiz ha d'ar yezh, o tonaat o feiz hag o tiorren o yezh. Gouez da vMaodez Glanndour, e teue Eodez alies da Louaneg, d'ar retredoù ha d'an emvodoù. *“Ur plac’h a bedenn e oa evit gwir”*, emezañ.

Pedet he deus eta en ur skrivañ an oberennig-se. He nizez ha filhorez, Gwenn a Barceveaux († 2000), eo a savetaas dorn-skridoù ‘zo *“eus an tan”*, a skriv e 1997 d'an Aotrou Lec'hvien : *“Marteze n'int ket holl moulet ? Ne fell ket din lezel anezho da goll (...). Soñjet em eus e vije gwelet ganeoc’h ha mat int, kement a draoù gros a vez moulet bremañ ! Tu zo din reiñ un tamm arc’hant (...). Un nebeut tresadennoù em boa soñjet ober hogen bremañ, trelañ a ra va dorn”*. Chadenn ar yezh a oa bet torret dre holl goude ar brezel, betek leuskel skridoù evel hemañ da louediñ re bell-amzer. Al levrig-mañ a vo embannet dre zoujañs ouzh strivoù bras – betek koll o buhez, lod anezho – ar rummad-se eus etregoudevezh an daou vrezel-bed, na empentent ket Breizh hep ar feiz. Ur romant bihan ha yac’h evit bugale Breizh ha kement hini a zesk ar yezh hag a gar ar Vro. Hogen daoust ha roet e vo dezho da lenn gant o zud pe o c’helennerien ? D’un nebeudik hepken siwazh !

War Kannadig Imbourc’h moarvat e vo moulet ar peurrest eus skridoù diembann “Eodez”. Un danevell bennak, ur studiadenn war Santez Eodez (Landunvez) just-a-walc’h... ha traoùigoù all disterc’h met prizius evelkent, a ziskouez n’o deus ket holl brientinien Breizh treitouret o bro. Lod a zo chomet feal, evel gwir ziskennidi hon tierned kozh, gwarezourien hor gouenn, hag ez eo bet koustet ker-ruz dezho o fealded²⁵.

Rak ar pezh a gavan souezhus-bras e istor an daou diegezh-se eo ez int en em unanet start-tre (daou eured kroaziet eta, hen gwelet hon eus) hag ez int aet war ar brezhoneg tra ma rae *“ar bobl”* an hent kontrol-bev, o vont war ar galleg, ha dilezel ar yezh da vat da heul al *“Liberasion”*. Tudjantil ar vro, an eil urzh, karget diwar hêrezh, da wareziñ pobl ar maezioù er c’horn-se eus goueled-Leon, oc’h ober ar striv da berc’hennañ ar yezh, tra ma veze distaolet gant an holl, a feur ma kreske levezon ar gevredigezh c’hall ha dizoue e *“Douar ar Veleien”*, hag o reiñ war-un-dro tri beleg brogarour, div garmezia dez emouestlet d’ur vuhez kalet a bedenn na ouzer ket peseurt frouezh zo bet d’o emouestl, ha

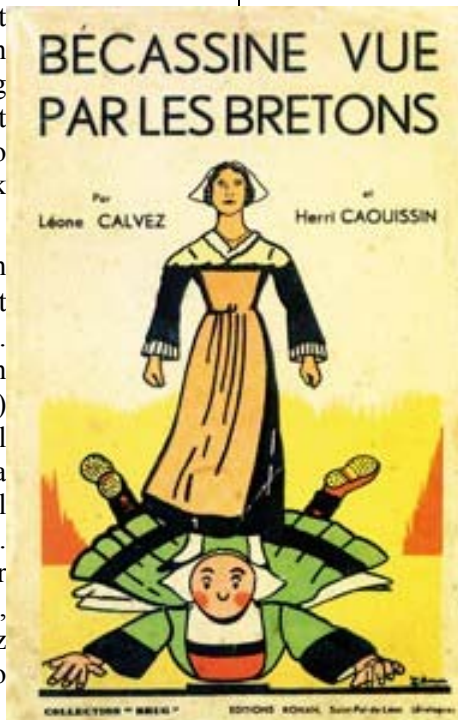
teir dimezell desket mat-tre brezhoneg ganto, unan anezho skrivagnerez eta, maz kaver ganti spered an Aotrou Perrot hag Ololê ivez.

Hir eo ar pennad-mañ rak rankout a ran menegiñ e timezas Emmanouel Chevillottez gant Gwenola Koroller a Gêrveskontez, c’hoar Jeanne de Guerny, ar skrivagnerez (*“Bleizi Koad-Menez”*) hag an istorourez a sine *“Jeanne Coroller-Danio”*, ur vroadelourez gristen gredus-tre, ezel eus ar Strollad Broadel, a voe drouklazhet gant ur varrenn houarn e 1944, hi hag unan eus he zeir merc’h, gant komunisted ar strouezh. Moarvat e vin digarezet o kontañ doare ar wech nemeti ma kejis gant Gwenola Koroller.

Gwenola he doa ur verc’h a oa mignonez vras da va zud p’edont o chom e maner Keraskoed Plugüen. D’ar mare-se hag er metou-se e veze (hag e vez c’hoazh) aozet ur gouel evit lidañ 18 vloaz ar merc’hed. Neuze e veze savet ur roll eus ar yaouankizoù eus metoù manerioù Leon ha Kerne ha pedet e vezent d’un dañsdeg en enor d’ar plac’h yaouank a groge gant ar vuhez, gant ar spi ma kavfe en o zouez, mar plijfe gant Doue, an hini a zimezfe ganti. Evel-se e reas va zad kozh Artus a euredas gant Odette de Langlais da heul he bal 18 vloaz.

Dre ma oan *“a ouenn vat”* eta, e vezen pedet d’ar *“bal”-où-se*, hag evel-se e voen pedet meur a wech da Gastell Kergroadez, rak c’hwec’h merc’h o devoa, lod a oad ganin. Dija ez aemp ur wech an amzer e-pad hor yaouankiz tener (soñj am eus e c’hoariemp, pa ne oan nemet c’hwec’h pe seizh vloaz, e grañch atant ar c’hastell, a oa un dachenn-c’hoari dispar evidomp ! Hag ivez em boa

aon eus ar c’hoad don a oa tro-kein ar c’hastell). Evel-se ‘ta, e 1982, e voen pedet da unan eus bal-où merc’hed bihan Gwenola Chevillottez. N’em eus ket soñj eus pep tra met hardizh a-walc’h e oan bet da zistripañ brezhoneg e kegin ar c’hastell e-lec’h ma oa azezet an Itron-se gwisket e du (Emmanouel Chevillottez a oa aet da anaon daou vloaz a oa), oc’h evezhiañ ouzh an traoù a gorn, hag a seblante kozh-tre din-me. Hag hi da eskemm un nebeut gerioù ganin, ha da c’houlenn diganin gortoz ur pennadig. Sevel a reas ha nebeut war-lerc’h e tistroas ul levrig ganti en he dorn, a brofas din hep lavarout netra ouzhpenn. Al levr-se a oa *“Bécassine vue par les*

²⁵ Hiziv an deiz ez eus lod anezho a zo kevredet er gevredigezh “Tudjantil Breizh”.

Bretons”²⁶. Moarvat he defe karet an Itron-se, Gwenola Chevillottez-Koroller gwelout unan eus he merc’hed bihan o timeziñ gant ur brezhoneger kristen eveldon-me, met n’eo ket c’hoarvezet ! Al levrig a zo bet miret aketus ganin evel ur relegenn brizius. N’anavezen netra eus istor an tiegezh-se, a oa a-unvouezh gant an Aotrou Perrot hag ar Strollad Broadel etre an daou vrezel.

Va zud ne ziskuilhjont netra din diwar-benn “*an deñved klañv eus an Emsav*” a oa e-touez o mignoned, ha zoken en hon tiegezh-ni²⁷. Tavet e veze a-grenn war se. Anat eo din bremañ en doa aon bras va zad e tommfen d’an Emsav d’am zro, ar pezh em boa graet evelkent ! Kalz war-lerc’h eta e tizolois e oa bet ur c’henderv dezhañ, tost-tre deomp, er gevredigezh **Kendalc’h** hag en FLB kentañ, hag anvioù brezhonek rik d’e vugale da heul ar Goarnig ; en **FLB kentañ** ivez e vignon kuzulier e kêr Gemper ha tisavour, Pêr Manac’h ; e dad-paeron ha breur va zad-kozh, Jakez, a oa bet diazezer-perc’henn ar gelaouenn “**La Bretagne**” ha “**La Dépêche de Morlaix**” e-pad ar brezel, hag anvet en doa **Yann Fouere** da Benskrievagner ; o breur henañ all, Andrev Gwilhmod a oa bet er **PNB kentañ** ha bet e oa bet lakaet d’an toull e 1911 a-gevret gant **Camille Le Mercier d’Erm** ha dishêret gant va zad-kuñv ; neuze e oa aet da Iwerzhon dieub ha dimezet en doa gant un iwerzhonadez “a ouenn” ; **Xavier de Langlais** a anavezen evel kenderv kompez va mamm-gozh, e welout a raen e Ledenez Ruiz evel amzegeg ha kar deomp e-pad an hañv, hag e Roazhon a-hent all, e dibenn e vuhez, atav gwisket iskis, gant ur skoulm-balafenn, doare an XIXvet kantved, a soñje din, met tamm ebet evel emsaver, unan eus aktourien bennañ emglev unvanidigezh an doare-skriavañ e 1941, ha tudenn “*Yann Landevenneg*” e pezh c’hoari Yann-Bari Perrrot er Bleun-Brug, ha penn an embregerezh kenwerzhel kentañ e brezhoneg goude ar brezel (**Ar BALB**), hag unan eus diazeourien **KEAV** gant ur c’hamp kentañ war zouaroù hon tiegezh e Ledenez Ruiz ; pe c’hoazh e oa hor familh o tiskenn diouzh un hanter dousennad pennoù chouant dre ma veze ar c’hiz enni da

Jeanne Koroller-Danio

zimeziñ er metoù-se da enebañ ouzh republik an droc’herien-bennoù dizoue abaoe ur c’hantved hanter ; mab unan eus ar chouaned-se, **Amédée de Francheville**, a oa bet mignon da Gervarker hag un difennour eus ar yezh hag eus ar feiz evel kuzulier Departamant ; ur santez a oa er familh zoken, diazevourez ar retredoù kentañ evit ar merc’hed er bed... hag e brezhoneg mar plij ! Ar plac’h keheladoe **Katell a Francheville**, da vare Misionoù Breizh a enoromp atav e chapel kastell Treuzkoad Sarzhav, hag all, hag all... Tu a vije da sevel ul levr. An traoù-se ne ouezis penn-da-benn nemet pa hêrezhis eus dielloù va zad e 2004...

An daolenn-tiegezh eus ar Chevillottezed broadelourien-se n’eo ket echu ganin c’hoazh avat ! Gwenola ha Jeanne a oa merc’hed **ar Barzh Gweltaz Koroller a Gêrveskontez**, diskennad un tiegezh illur a Vreizh, a viras ouzh ar Saozon da breizhañ Kêr Vontroulez en amzer an dugged, war am eus soñj. Menegiñ a ran an dra-se evit merkañ al liamm gant Istor Breizh hag “*an Emsav kentañ*”, a-raok ar Brezel Bras. Un trede merc’h a oa, **Paule**, bet ganet e 1898 a euredas gant Andrev Ar Beñtier (intañv e 1938 eus un eured kentañ gant un de Boisbaudry). Euredoù kroaziet a voe a-nevez da heul an eil brezel-bed etre an tiegezhioù-se : Mab Olier Chevillottez, Youenn, a euredas gant merc’h henañ Jeanne du Guerny-Koroller he doa div verc’h chomet bev goude drouklazh o mamm, ha Youenn, deuet da vezañ intañv ez euredas gant an eil ! Aes eo da gompren : an daou diegezh a oa gwelet fall-du goude ar brezel dre ma oa bet o zud izili eus ar Strollad Broadel. Merc’h Emmanouel Chevillottez a euredas gant ur mab eus gwele kentañ André de la Pintièrre, hag ur mab all a zimezas gant ur verc’h da Olier Chevillottez....

Ha perak e oa bet fiziet ar romant-se e Job Lec’hvien gant Gwenn a Barceveaux ? Emichañs dre ma oa evelti doujus ouzh “*e ouenn*”, pa oa bet drouklazhet diwalav e contr Pêr-Mari Lec’hiven, person Kemper-Gwezenneg, evel an Aotrou Perrot, hag evel Jeanne du Guerny, a oa c’hoar-gaer he moereb Odeta, setu aze.

Ar genskoazell da heul ar gwalleurioù etre Kerwazdoue ha Kergroadez a zevoudas war pevar eured eta, hogen siwazh, e deroù ar c’hentañ kantved warn-ugent, p’eo bet tavet war istor o ziegezhioù betek bremañ, *ez eo aet o gouenn da hesk* : hini ebet eus ar Barcevaux-ed, eus ar Chevillottezed, nag eus

²⁶ Emb. Ronan Pleiber-Krist war-dro 1936-37 gant Léone Calvez hag Herri Caouissin, pezh-c’hoari e brezhoneg hag e galleg.

²⁷ En hevelep doare, etre Kergleuz-Gwipavaz ha Keraskoed-Plugüen e oa bet klasket ober bazh-valan etre Youenn Souffez ha c’hoar henañ va zad !

ar Beñtiered, n'eo deus savet o c'hein a-du gant Breizh evit poent. Torret chadenn o istor. N'eo deus ket klevet “**Galv ar ouenn**” Eodez Chevillottez : ne oa ket bet moulet ar romant zoken. Daoust ha n'eo ket re ziwezhat ? Ar Vreizh-se, gwrizienet en istor an tiegezhioù-se, a oa kristen, ha mouget eo bet gant “beulkeed servijus” miz Mae C'hwegont-eizh. Ar pezh a fell din lavarout eo ez eus hiviziken ur foz didreuzus etre uhelvennad “Feiz ha Breizh” hag ar c'hronnad kleizelour-frankizelour a-vremañ, a zo dre natur a-enep broadel hag a-enep kristen. An tu kleiz a erbed ar stourm etre ar renkadoù ha ne ra ket a gemm etre mennozhioù an dud hag an dud evel tud. Grevus-tre ez eo. Ur vroad a zo renkadoù o kenvevañ diwar mad boutin ar sevenadur a grouont, soliet en ur stuzegezh voutin. Penaos sevel ur Vreizh en ur zisteurel kement den ha n'eo ket a-du gant “**Gast !**”, an “**Antifa**”, an enbroerezh-alouberezh, damkaniezh ar Gender, ar PMA-GPA, an diforc'hañ-bugale ha kement ‘zo ?... Ur vroad a zo ur gumuniezh a dud o deus ur stuzegezh voutin, ya, gwechall e oa unan plouezat-kristen e Breizh, bez e c'hellfe bezañ warc'hoazh unan ekolo-kristen, met da vihanañ-holl e ranko doujañ ouzh al lezenn naturel (hag hi n'emañ ket pell diouzh al lezenn

gristen a endalc'h evelkent ur vuhezegezh strishoc'h). En tu-mañ da se e c'heller bevañ a-gevret. O Breizh n'eo ket hon hini eta peogwir e nac'hont ar frankiz soñjal ouzh ar re na soñjont ket evelto, betek o forbannañ diouzh o gouelioù sañset “broadel”. Me ‘lavar “beulkeel” ha “berrwel”, rak fellout a ra dezho kemm ar gevredigezh hep asant an izili anezhi. Klozañ a reont hiviziken o dor d'ar re a nac'h groñs mont dreist d'al lezenn naturel. Doujañ a ri da Zoue ; ne lazhi ket ; ne ri ket a avoultrerezh ; enoriñ a ri da dad ha da vamm. Gant Doue ez omp bet krouet Bretoned, n'eus ket ar gwir da vont a-enep d'E lezenn : n'eo ket mat evidomp, ha fiziet en deus ennomp, en amzer hor yaouankiz, amzer da zont hor bro, eme an Aotrou Perrot.

Met evit respont da C'halv ar ouenn, evel ma lavar Eodez, e ranker klevout ha selaou, ha prederiañ drezomp hon-unan, hogen en amzer hiziv, diberc'hennet ma-z eo er pleustr an tiegezhioù eus desavadurezh o bugale, pergen gant an hezougoù 4G, penaos ‘ta e c'hellont klevout “Galv ar ouenn ?”. Daoust ha c'hwi hoc'h-unan, lennerien gêr, a lenno al levrig-se ma vez embannet ?

T. Gwilhmod

Daou ahel-stourm hon Emglev

Bep bloaz, da vare dibenn ehanou-skol an hañv ez on troet da bediñ a-zevri santez Anna, da erbediñ an Aotrou Doue evidon. Pe gentoc'h - peogwir ez eo evel-se her santomp e Breizh - hi am erbed d'ar Werc'hez, am c'has hi d'he zro d'ar mabig Jezuz, Hor Salver karet. N'eo ket hepken dre ma-z on brezhon e troan va fedennoù daveti, nann. Hen ober a ran ivez dre m'he doa desket mat he c'hatekiz d'ar Werc'hez venniget, hag e karfen bezañ ur benveg mat d'ar Spered Santel me ivez, evit treuzkas ar Feiz hag ar garantez-vro dre ar pezh a ran evel Tad a familh, evel pried, evel keodedour, ha war va micher kelenner, er vuhez pemdez.

Neuze, bep bloaz, ez eomp da Santez Anna ar Palud ha ne vankomp ket da dremen dindan he delwenn ha da stekiñ an dorn outi, evel ma c'houlenner skoazell ur vamm-gozh madelezhus. Se a vez da Sul diwezhañ miz Eost. D'ar Sul kentañ a viz Gwengolo, ez eo tro he merc'h, gant pardon bras ar Folgoad, goul he ginivelezh e oaled Joakim hag Anna. Neuze ez eomp da saludiñ ar patronez dous ha da boket dezhi zoken : na pet bouch a zo bet roet d'an delwenn kersanton-se, ken ez eo luff he divjod !

Abae 20 vloaz e kinnig Emglev An Tiegezhioù ober ur pennad bale a-gevret en ur bediñ, adalek chapel Landouzen, en Dregeg, betek Ar Folgoad. Landouzen ! Hervez an hengoun ez eo eno o deus kejet kerent Sant Herve, santez Riwanon ha sant

Houarnvian. C'hoarvezet eo ganin ober bazhvalan da sikour tud ‘zo da ober gwelloc'h anaoudegezh, da geñver ar pardon (eil Sul miz Gouhere, oferenn vrezhonek ivez ha kig ha farz da heul !) pe derc'hent pardon ar Folgoad. Ar bloaz-mañ e oa chomet prenet dor ar chapel, ha tostaat a rae an eur da loc'hañ : da deir eur hanter e loc'homp. Neuze ez is d'an ti tostañ, nevez savet war un tumulus bihan. An ozac'h ne ouie seurt ebet, n'edo ket an alc'hwez gantañ zoken. Nicole Simier eo a zigore ar chapel deomp betek-henn, hag a chome war-dro ar chapel da zegemer an degadoù a birc'hirined a zeue, lod eus a Vrest, lod all, a dostoc'h, a Lok-Mazhe, pe a Lok-Maria, pe a loc'he ac'hano, evelomp. Hogen aet e oa Nicole gaezh da Anaon d'an Nevez-Amzer. Doue d'he fardono !

Pellgomzet e voe da brezidant kevredigezh Mignoned Landouzen, ha zeuas dillo gant e ‘Gat-Kat’ (“4X4”) japanad flim-flamm da zigeriñ ti Sant Eozen, a zo bet ur penitiour moarvat. Hegarat-tre e voe erlerc'hier Nicole met ne soñjas ket seniñ ar c'hloc'h, ha ne oa ket evit chom : prestik pa loc'hjomp en em gavas didud ar chapel, den ebet d'he diwall ha da zegemer an dud.

Neuze e soñjis adarre e oa Pobl Breizh war he dalaroù, rak an daou zen se am boa kejet ganto n'int na brogarourien, na kristenien, anat e oa. Bourc'hizien evel an darn bras-tre eus an dud, ne lavaran ket. Ar chapel a zo evito un dra eus an

tremened, un digarez da skoulmañ liammoù etre an amezeien, añfin : ar re a fell dezho. Emaomp hiviziken o vevañ en ur gevredigezh a vourc’hizien danvezelour, hiniennelour ha diseblant ouzh an Aviel (n’eo ket dre ret dre o gwall : n’eo ket bet roet dezho da anavezout pa ne vez mui katekizet a-zoare ar vugale abaoe tri-ugent vloaz). Bezomp sklaer : Steuziet eo ar bobl vrezhoneger, hag ivez ar bobl kristen. Chom a ra hiniennoù. “Istrogelled c’hwek”, a lavare Maoris Ar C’hollo, person diwezhañ Lambêr, Doue d’e bardono ivez.

Ha neuze, e-keit ma kendalc’h an “Emsav” war ar roud-se : bourc’hiz, frankizelour-hiniennelour angristen, evel Macron, trompilh Emglev An Tiegezhioù ne vez mui klevet, pe dost, pa vez lakaet an hu warnomp pa savomp hor mouezh : bloaz ‘zo pennadoù war “Ya”, Broudig war e Vlog, Françoise Morvan o kontañ binim diwar hor penn, Gouel Broadel ar Brezhoneg na zegemer nemet tud a-du gant benelourezed arloupet at strollad “Gast !”, an Agence Bretagne Presse he deus lakaet un termen d’hon aotre da skignañ taolenn hor C’hanndig war

he lec’hienn, un atebeg eus “Re war ar Maez” Plougastell a ra ac’hanomp faskourien...

Kalz ne vern. Ne bado ket. An Aotrou Doue ne c’houlenn ket diganeomp disoc’hoù, Eñ eo a ro an trec’h. Ni a rank bezañ servijerien feal avat. Kenderc’hel ivez, dre Emglev An Tiegezhioù, da lavarout war a bep seurt tonioù ne vo graet netra a vad evit ar brezhoneg hep familhoù brezhonek, kenderc’hel da chom spiswel war ar pezh a c’hoarvez er bed dre hor C’hannadig, ha neuze pediñ, studiañ hag embann, pergen e stern “Kristenion Breizh”, pediñ an Aotrou Doue, an Aotrou Krist, ar Werc’hez Vari hor mamm, Santez Anna hor Patromez hag hor Mamm gozh, hag ar sent, pergen sent ar vro, ma vezo c’hoazh brezhonegerien war an douar pa zeuio en-dro ar feiz da vleuniañ el ledenez-mañ. Ur gwir labour eo ar bedenn e brezhoneg er mare-mañ. Piv a ra ? Re nebeut. Neuze, n’eo ket souezh ! Petra ‘zo uheloc’h eget ar bedenn ? Petra ‘zo pouezusoc’h eget komz d’an Aotrou Doue ?? Neuze ya : pediñ hag ober, sed aze daou ahel stourm hon Emglev.

T. Gwilhmod

An ejen hag an azen a anavez o Aotrou

Fellout a rae da Sant Frañsez Asizi e vefe lakaet un ejen hag un azen e-barzh groc’h *Greccio* e-pad nozvezh Nedeleg. Lavaret en doa da Yann, an noblañs : “Fellout a rafe din degas en-dro da soñj eñvor ar bugel evel m’edo an traoù pa oa bet ganet e Bethleem, hag an holl ziaesterioù en deus bet da c’houzañv e-kerzh a vugaleerezh. Hetiñ a ran gwelout gant va daoulagad korfel ar pezh a zo bezañ gourvezet en ur prezeb ha kousket war ar foenn, etre un ejen hag un azen”.

Adalek neuze, o deus bet an ejen hag an azen o flas e-barzh an holl krevier Nedeleg – hogen diouzh pelec’h e teuont e gwirionez ? Gouzout a reomp n’int ket meneget e danevelloù Nedeleg an Testamant Nevez. Pa studiomp ar c’hraf-mañ, e tizolomp un elfenn a-bouez en holl boazioù Nedeleg hag, e gwirionez, en holl deoliezhioù Nedeleg ha Pask en Iliz, war un dro el liderezh hag e-barzh ar boazioù-pobl.

An ejen hag an azen n’int ket hepken frouezh an ijinadennoù a zeolieth : feiz an Iliz e unded an Testamant Kozh hag an Testamant Nevez he deus roet dezho o roll evel un ambroug da zarvoud Nedeleg. Lenn a reomp e-barzh Izaias : “*An ejen a anavez e berc’henn hag an azen kraou e vestr, met Israel n’en deus anaoudegezh ebet, va fobl n’he deus skiant ebet*”. (1:3)

Gwelet o deus an Tadoù eus an Iliz er c’homzoù-mañ un diougan a rakverze pobl nevez Doue, kenaozet gant Yuzevion ha paganed. Dirak Doue edo

an holl dud, Yuzevion ha paganed, evel an ejen hag an azen, hep skiant nag anaoudegezh. Hogen ar bugel er c’hraou en deus digoret o daoulagad evit ma anavezfent bremañ mouezh o mestr, mouezh o Aotrou.

Sebezus eo stadañ e skeudennoù Nedeleg ar grennamzer na pegen e ro an arzurion dremmoù hogos denel d’an daou aneval, ha penaos en em zalc’hont dirak kevrin ar bugel hag e stouont en emskiant hag en azaouez. Met goude-holl, ne oa nemet poellek, peogwir eo bet desellet²⁸ an daou aneval evel argel diouganek eus kevrin an Iliz – eus hor c’hevrin hon-unan, peogwir n’omp nemet oc’hen hag azened a-dal d’an Doue peurbadel, oc’hen hag azened ma-z eo bet digoret o daoulagad d’an abardaez Nedeleg, evit ma c’hellfent kedanavezout²⁹ o Aotrou er c’hraou.

Piv en deus kedanavet anezhañ ha piv n’eo ket deuet da benn d’e gedanaout ? Met, daoust ha kedanavet hon eus anezhañ e gwirionez ? Pa lakaomp an ejen hag an azen e kichen ar prezeb, e tleomp derc’hel soñj eus arrouden Izaias en he fezh, ha n’eo ket hepken ur c’heloù mat – e ster promesa un anaoudegezh da zont – met ivez ur barnerezh douget war an dallentez kempred. Gouzout a ra an ejen hag an azen, “hogen Israel ne oar ket, va fobl ne gompren ket”.

²⁸ Desellet : *consideré*.

²⁹ Kedanavezout, kedanaout : *reconnaître*.

Piv eo an ejen hag an azen hiziv, ha piv eo “va fobl”, ha ne gompren ket ? Penaos e c’hellomp kedanaout an ejen hag an azen ? Penaos e c’hellomp kedanaout “va fobl” ? Ha perak an diouer a skiant a gedanavez, tra ma vez dall ar skiant ?

A-benn dizoleiñ ar respont, ez eo ret deomp distreiñ gant Tadoù an Iliz d’ar c’hentañ Nedeleg. Piv en deus kedanavet anezhañ ? Ha piv n’en deus ket gouezet kedanaout anezhañ ? Ha perak ez eo bet evel-se ? Herodez eo an hini en deus c’hwitet d’e gedanaout, an hini n’en deus ket komprenet pa-z eo bet komzet outañ eus ar bugel : en diac’hin-kaer eo bet dallet seul donoc’h dre e sec’hed d’ar galloud hag ar paranoia a ya gantañ (Mazhev 2:3). Ar re o deus c’hwitet d’e gedanaout ez eo “Jeruzalem a-bezh gantañ”. Ar re o deus c’hwitet d’e gedanaout ez eo an dud gwisket gant “dilhad flour” – ar re o deus ur saviad sokial uhel (Mazhev 11:8). Ar re o deus c’hwitet d’e gedanaout, ez eo ar vistri ouizie, ar re a oa kevarouezourion³⁰ eus ar Bibl, arbennigourion an desteriadur³¹ biblek a anaveze, hep mar ebet, arrouden reizh ar Skritur, hogen n’int ket deuet a-benn da gompren diouti un dra bennak (Mazhev 2:6).

Ar re o deus kedanavet anezhañ, ez eo “an ejen hag an azen” (e-keñver an dud-se a arwarzh³²), ar vesaerion, ar rouaned maj, Mari ha Jozef. Met ha disheñvel e c’hellje bezañ bet an traoù ? Ar re o deus

³⁰ Kevarouezour : *expert*.

³¹ Desteriadur : *interprétation*.

³² Arwarzh : *prestige*.

ur saviad sokial uhel n’emaint ket er staol e-lec’h emañ ar Mabig-Jezuz : aze emañ annez an ejen hag an azen.

Ha ni ? Daoust ha ken pell emaoamp diouzh ar staol, dre ma-z eo kalz re flour hor gwiskamantoù hag ez omp kalz re speredek ? Daoust ha ken luziet ez omp e stervarnerezh³³ gouizie ar Skriturioù pe eus diket istorel arroudennoù hiniennel, ma teuomp da vezañ dall ouzh ar bugel e-unan ha ne verzomp netra dioutañ ? Daoust hag emaoamp ken-se “e Jeruzalem”, er palez, serret ennomp hon-unan hag en hor rogoni hag hor paranoia, ma ne c’hellomp klevout en noz mouezh an aelez ha neuze kemer penn an hent evit mont da azeuliñ ar bugel ?

En noz-mañ enta, dremm an ejen hag an azen a sell ouzhomp gant un aters : Va fobl ne gompren ket, met klevout a rit mouezh hoc’h Aotrou ? Pa lakaomp an delwennoùigoù er c’hraou, e tlefemp goulenn ouzh Doue reiñ d’hor c’halonoù an euned a zizolo an Aotrou er bugel, dres evel Sant Frañsez gwechall e Greccio. Rak neuze, ni ivez, e c’hellfemp buhezañ ar pezh a vez restet gant Celano (*kentañ buhezskrivour Frañsez Asizi*) a-zivout ar re o deus kemeret perzh en oferenn hanternoz e Greccio – hag hekleviñ a ra e gomzoù da gomzoù Sant Lukaz a-zivout ar vesaerion e nozvezh kentañ Nedeleg : *Distreiñ a rejont holl d’ar gêr leun a levenez*.

Ar C’hardinal **Joseph Ratzinger** (25-12-2011)
Brezhoneg gant Yann Mikael

³³ Stervarnerezh : *exégèse, interprétation*.

Notennoù diwar an darvoudoù *gant Yann Maneguen*

E miz Here e oa bet didamallet un den a veze graet prosez dezhañ evit bezañ kousket gant ur plac’hig 11 vloaz. 8 vloaz toullbac’h a oa bet goulennet gant an Advokad a-berzh stad.

Un nebeut sizhunioù goude e kemennas ar sekretourez-stad «evit an Ingalded etre ar maouezed hag ar wazed», Marlène Schiappa emañ o prientiñ ul lezenn evit termeniñ un oad isañ ma ne c’hellod ket lavarout dindanañ e asantfe ur bugel d’un darempred revel. Eviti an oad-se a vije kentoc’h 13 vloaz ! Evel-se e vo lakaet ar bugeloriadezh hervez al lezennoù e Frañs en ur mare ma weler an upper class oc’h ober bugeloriadezh (Bergé hag Yves Saint Laurent e Maroko, Frédéric Mitterand e Bankok...). Neuze e vo kavet ‘mat’ e kouskfe un den gant ur bugel en e 14vet bloaz, ha ‘fall’ e kouskfe ur vaouez evit kaout labour e metou ar politikerezh pe c’hoazh ar fiñvskeudennerezh !

Goude Bill Clinton, Strauss-Kahn darbet dezhañ bezañ prezidant Frañs, Hollande hag e scoter o vont gant e bevare mestrez, setu adarre un den eus an upper-class Harvey Weinstein a zo bet dizoloet e

hudurniezh dreist-goñvor. Ne soñjont nemet en dra-se ! Ha da heul ar skeudennoù pornografek a vez skignet dre holl ne glever ket strolladoù benelour dre ma-z int nasket gant o c’healiadurezh frankizelour. Ha da heul ar bed-se a vez diskouezet dre holl gant Hollywood ha Festival Cannes. Ar vugale, d’an oad krenn, a zo an oad bresk war an dachenn revel, etre 15 ha 17 vloaz, ar re se ez eus 51 % anezho e 2016 a zo aet da «surfiñ» war ul lec’hienn bornografek. 37 % e oant e 2013 : en ur ober 3 bloaz hepken ez eo aet war-raok an tsunami-se. Tost daou baotr war dri (63 %) e-skoaz tost peder falc’h war dek (37%, hogen pevargementet en ur ober tri bloaz !). Abretoc’h e c’hoarvez ivez : da 14 vloaz ha 5 miz (14 vloaz hag eizh miz e 2013). Liammet eo ivez, anat eo, gant emastenn ar smartfonoù. Ha pa vo tizhet 99 % neuze ne vo abeg ken da lezel an hudurniezh da zirollañ dre holl ez foran : dija emaoamp ganti.

N’eus ket lec’h a-walc’h er c’hannadig evit menegiñ anvioù an holl dud a zo tamallet dezho bezañ bet gwallet maouezed (pe bugale) : Christophe Arend, Jean Lasalle, Pierre Joxe (kannaded), DSK, Weistein,

Polanski, Tariq Ramadan, Bergé, Yves Saint Laurent, Morgan Marquis-Boire ha John Draper (hackerien vrudet). Pet ha pet all a c'hellfed menegiñ c'hoazh ?

Maouezed 'zo, n'eo ket gwall vray ar pezh a reont kennebeut, evel Rachida Dati, he deus kousket gant perc'henn ar Fouquet's, unan eus 50 den pinvidikañ Frañs. Ganet he deus ur verc'h ha rediet an den da dalañ bep miz 2500 euro. Ouzhpenn-se, hervez ul lezenn nevez a-walc'h, ar verc'h-se he deus gwirioù hêrezh war he zad, ar pezh zo diberc'hennañ ar wreg hag ar vugale bet ganet diwar o eured. Da betra 'talv dimeziñ en Ti-kêr neuze ?

E 2015, evit ar wech kentañ ez eo koazhet ar boblañs en unvaniezh Europa : da lavarout eo ez eus bet nebeutoc'h a c'hanedigezhioù e-keñver ar verventi. An dra-se a ro muioc'h a bouez da anadenn an enbroerezh estren hag ar «froudoù-poblañs» en Europa. Etre 1975 ha 2017 ez eus bet da vihanañ 7 milion a vabiged lazhet e kof o mammoù evit ur boblañs a 70 milion a dud. Ar re goshañ a vije 42 vloaz hiziv hag o defe bet bugale d'o zro...

Stadegoù war ar familh e Frañs :

- tri c'houblad war bevar a dorrimez e Frañs ;
- en ur ober 40 vloaz, pa vezont dimezet en ti-kêr, ez eo daougementet an torrdimezioù ; dija e 2011 e oa en em gavet el live uhel m'emañ atav abaoe, ha ne goazh ket. Etre 1999 ha 2011 e oa kresket a 63 % : eus 155.000 da 253.000 ;
- padelezh an euredoù (keodedel) a goazh da vat ; ar PACS n'en deus renket netra ;
- ur milion a vugale n'o deus ti stabil ebet ;
- 20 % anezho, 50 000 bugel eta, a vez dindan reolenn ar warez lodennet etre daou lojeiz ; ar reolenn-mañ e klaske ar gouarnamant lakaat da lezenn er sizhunioù-mañ, hep derc'hel kont eus ar gwirvoud : padal, hervez ar skiant vat, pa vez bihan ez eo alies-mat kalz gwelloc'h evit ar bugel e vefe e vamm oc'h ober war e dro ;
- un torr-dimezi a endalc'h ezhomm 0,7 lojeiz ouzhpenn ;
- pa dordimez o zud e koll ar vugale 15 metrad-karrez ;
- live-bevañ ar maouezed goude un torr-dimezi a goazh a 20 % ;
- an drederenn eus ar "familhoù gant un den gour hepken" a zo "paour" hervez ar stadegourien, pa n'eus nemet 4,7 % eus ar c'houbladoù a zo sellet evel «paour» ; ma vije gwir venelourezed e Frañs e rankjent mirout ouzh bosenh hiniennelour an torrdimezi eta.
- e-keit-se e tiskenn ar feur-genel dre goubladoù : 2,2 bugel e 2002 ha 2,12 e 2016 ;
- daoust da se en deus divizet Macron digreskiñ ar skoazell a vez roet d'ar familhoù pa vez ur ganet ur bugel.

Stadegoù ar Secours Catholique :

- 30 % eus an dud sikouret a zo familhoù gant un den gour hepken ;
- en o zouez 88 % ez eo maouezed a sav o bugale o-unan ;
- gouzañv a ra ivez, ha muioc'h-mui, koubladoù gant bugale : ur palevarzh eus an dud sikouret ez int ;
- Aliesoc'h-aliesañ ez eo dre ma n'eus ket kement a stabilded e postoù-labour ar gerent, n'eus nemet 3 c'houblad war dek e-lec'h ez eus unan en deus ur post asur; alies a-hent all ez eo ur CDD pe interim.
- bep bloaz e vez sikouret war-dro 700.000 a dud e Frañs gant ar Secours Catholique, da lavarout eo 47 % eus an dud sikouret ;

E Rusia ez eo bet krennet ar sioc'hanadurioù babiged eus an hanter en ur ober pevar vloaz nemetken. E 2016, ez eo bet digresket a 96000 an niver anezho.

E Katalonia emañ ar feur genel o koazhañ buan-tre : da betra 'ta goulenn an dizalc'hiezh pa-z int barnet da steuziañ, seul-vui m'en em gav kalz a dud dibaper eus Norzhafrika ?

Krennarded estrenlezenn (da lavarout eo 'dibaper') a zeu-tre e Frañs stankoc'h-stankañ : 4000 e oant bet e 2010, ha 25000 e 2016. 95 % anezho a zo paotred ; 60 % anezho a zo war-dro 16-17 vloaz. 2 % a zo dindan 13 vloaz. E kêrioù bras Breizh o gweler aestre bremañ met ivez er re vihanoc'h evel Pondi. E Kemper e vezont herberc'hiet evit netra. Goulenn a reont e vefe profet dezho ivez implij digoust kirri-boutin kêrbenn bro-Gernev...

Daougementet eo bet ar 'vizaou' pe 'aotreoù-enbroañ' da reiñ bep bloaz eus 200.000 da 400.000 abaoe 2012. 4 milion a Aljeriz a orin a zo dija war zouar Frañs.

"KHS" a dalvez e brezhoneg "Kent Hor Salver" . E Sussex o deus divizet ar pennadurezhioù dilemel "B.C." (Before Christ) ha lakaat B.C.E.(Before Common Era). Un diviz enep-kristen, seul-vui ma chom emziskouezadenn an Aotrou Krist en istor Mab-den ar merk didec'hus : ganedigezh ar Gristeniezh, met arabat ober anv eus an Aotrou Krist. War a ouzer n'eo ket c'hoarvezet an dra-se war c'houlenn muzulmaned : kentoc'h a-berzh laikourien arloupet.

E 2017 ez eo bet engouestlet Bro Skos ha Bro Iwerzhon da Galon Dinamm Mari ; d'an 8 a viz Kerzu e voe tro eskopti Gwened ;

D'ar sul 26 a viz Du e oa deuet miliadoù a Iwerzhoniz da bediñ ar Rozera tro-dro da aodoù o bro (250 lec'h disheñvel), da ziwall Iwerzhon diouzh gwalenn an diforc'hañ-bugale. E Polonia hag en Italia e oa bet aozet darvoudoù a seurt-se ivez. D'an 8 a viz Kerzu e oa tro Kolombia. An dud a seblant kompren ez eo ar Rozera an arm diziouerus evit stourm a-enep sevenadur satanek an Ankou.

Buhez hon Emglev

Adkoumanant, Skodenn 2018

Ret mat eo lavarout an traoù evel m'emañ :
Lennerien gêr, n'eo ket mui gouest skipailh
"Kannadig Imbourc'h" da lakaat anezhañ da zont er-
maez ken ingal ken : dre ziouer a genlabourerien,
gouest da skrivañ e-barzh, da reizhañ ar pennadoù
ivez, a-raok an embann, re nebeut a lennerien ivez,
un hanter-kant bennak hepken. Ezhomm 'zo
kenlabourerien nevez pa-z n'eo ket Kannadig
Imbourc'h ur gelaouenn evel ar re all : ur benveg
stourm eo evit kas en-dro ur preder dieub a spered
brezhon ha kristen en hor yezh vroadel. Ma ne
gavomp ket kenlabourerien nevez e teuo hiviziken
Kannadig Imbourc'h da vezañ divareadekoc'h. Sevel
a ra an adkoumanant-bloaz da 18 €. A-benn bloaz e
vo gouezet sklaeroc'h moarvat.

Keloù : Levr hor mignon Youenn Kaouissin "*J'ai tant pleuré sur la Bretagne*" a zo deuet er-maez, war
an Aotrou Perrot. (e pep 'levrdi mat') 40 euro.

D'ar Bugel Doue

*gant Anjela Duval*³⁴

Bloavezh da dit Mabig Jezuz !
Bloavezh mat hag evurus !
— Ur bugel pa vez karet
'Vez bepred evurus —
Ra vezi Te karet
Gant holl Bobloù *ar Bed*
Bugelig Doue !
Gant holl vugale mab-den,
Ar vugaligoù du o c'hroc'hen
Ar vugaligoù wennen

---

³⁴ ©Kuzul ar Brezhoneg. KAB en deus goulennet groñs
lakaat e ro e aotre deomp da embann ar barzhoneg-mañ
perc'henn ma-z eo, emezañ, hervez al lezennoù gall, war
holl skridoù Anjela, zoken ar re dianav dezhañ, evel
hemañ, a oa e dielloù Imbourc'h, war un tamm paper
gwenn troc'het dizingal gant sizailhoù, ha dornskrivet
gant ar varzhez hec'h-unan.

An Indianed bihan ruz
Sinaiz melengroc'henet
Holl *int* breudeur dirazout.
Ra da garo ivez, mabig
Bugale an Azen
Ha bugale an Ejen
An oan. Ar menn. Ar bouchig
Hag ar c'holined a bep ouenn
Labousedigoù an oabl
Ha peskedigoù ar mor.
Gouezidi bihan ar C'hoad-meur
Amprevanigoù ha garvuhezged
An douar hag *ar mor*
Ra da garo 'n e giz
Bed hoalus ar Plant :
Geotennig ha bleuñvennig,
Gwezennig ha bezhinig
Ra da garo Bed ar vein
Dilavar ha difiñv
Da garo stered an Ebr
— C'hoarezed sterenn ar C'hraou —
Al Loar disliv *ha yen*
Ha Heol klouar amzer Nedeleg,
Ra gano dit pep hini e Levenez
E nouelenn a Garantez.
Bloavezh da dit Mabig Jezuz !

Noz Nedeleg 1971

*Da soeur Marie Mathilde Briand
E Karantez Doue ha Breizh*

Ar pezh a zo e lizherennoù stouet a zo tammoù
disheñvel diouzh ar pezh a zo war al lec'hienn
<http://www.breizh.net/anjela/barzhonegou/237.php>, a
ra peurgent anv eus «Deiz kentañ ar bloaz 1971». N'ouzomp ket ha koshoc'h pe get eo an diell a
voulomp, re e vefe studiañ pizh ar c'hemmoù evit
reizhabegiñ ur vartezeadenn.

**Nedeleg laouen deoc'h holl, hag hor gwellañ
hetoù evit ar bloavezh nevez a zeu** : *Levenez,
yec'hed hag evurusted leizh ho ti!*

Mererezh :

18 € eo ar skodenn emezelañ da EAT a ro ar gwir da resev *Kannadig Imbourc'h*. Talet e vez e penn-kentañ
ar bloaz (pemp kasadenn da vihanañ). Ar chekenn a zo da gas war anv **EAT** pe **Imbourc'h** da : E.A.T., c/o
Yann MIKAEL 12 straed René Giraud 44130 BLAEN - Roll an niverennoù pe oberennoù n'int ket c'hoazh
diviet a c'heller kaout o skrivañ pe war : <http://emglev.wordpress.com>

Skridaozerezh :

Ar pennadoù a zo da gas da : jean-mariemichel@neuf.fr, pe dre ar Post da rener Kannadig Imbourc'h : Yann
MIKAEL, 12, Straed René Giraud, 44130 BLAEN. Ar pennadoù ne engouestlont nemet ar re o deus skrivet
anezho. Moullet ez-prevez gant an embanner : **Emglev an Tiegezhioù** Kergreven 29800 Trelevenez. ISSN :
1144 357X